

ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายทรงยศ รามสูต กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” “เกษตรกรรม” และ “เกษตรกร” และเพิ่มบทนิยามคำว่า “โฉนดเพื่อเกษตรกรรม” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

(๒) เพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในส่วนการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับโฉนดเพื่อเกษตรกรรม และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม (เพิ่มมาตรา ๑๙ (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗))

(๓) เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถนำที่ดินที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดินมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ (๓))

(๔) เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. ในการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร และให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖ ทวิ)

(๕) เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับโฉนดเพื่อเกษตรกรรม (เพิ่มหมวด ๓/๑ โฉนดเพื่อเกษตรกรรม มาตรา ๓๙/๑ มาตรา ๓๙/๒ มาตรา ๓๙/๓ มาตรา ๓๙/๔ มาตรา ๓๙/๕ มาตรา ๓๙/๖ มาตรา ๓๙/๗ และ มาตรา ๓๙/๘)

เหตุผล

โดยที่การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่มีเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายปัจจุบันยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทำให้การใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่เต็มศักยภาพของที่ดิน จึงสมควรขยายความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและเกษตรกรรม เพื่อให้ครอบคลุมถึงกิจการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมด้วย ในส่วนความหมายของเกษตรกรก็ควรให้มีความหมายกว้างขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคคลได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น และสมควรเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับจัดสรรให้เป็นกรรมสิทธิ์ที่สามารถสร้างความมั่นคงแห่งสิทธิในทรัพย์สินให้แก่เกษตรกรได้ และสนองต่อนโยบายรัฐบาลในการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ที่ดินดังกล่าวเพื่อการพัฒนาด้านเกษตรกรรมได้อย่างมั่นคง โดยให้อำนาจสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) สามารถที่จะออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งการควบคุมมิให้มีการนำที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นที่ผิดไปจากเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างรายได้้อย่างยั่งยืน และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๓๗ บัญญัติให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้
เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เต็มศักยภาพของที่ดินที่มีเอกสารแสดงสิทธิ และสามารถ
ใช้เป็นหลักทรัพย์หรือหลักประกันเงินกู้ต่อสถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ฐานรากให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และสอดคล้องกับนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้
สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(ฉบับที่ ...) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” ในมาตรา ๔
แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ กรรมสิทธิ
และการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดย
รัฐนำที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมิได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง
หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดิน
เล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกร ให้มีกรรมสิทธิในที่ดิน หรือได้เช่าซื้อ เช่า หรือ
เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร การปรับปรุงทรัพยากร
และปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “เกษตรกรรม” และ “เกษตรกร” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการดังกล่าว รวมถึงกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“เกษตรกร” หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือบุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือบุตรของเกษตรกรซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาด้วย”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “โฉนดเพื่อเกษตรกรรม” ระหว่างบทนิยามคำว่า “สถาบันเกษตรกร” และ “การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

“โฉนดเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมโดยเฉพาะ ซึ่งออกให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗) ของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

“(๑๓) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกแก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกเพิกถอน และออกใบแทนโฉนดเพื่อเกษตรกรรม

(๑๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม

(๑๕) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำขอออกได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม”

(๑๖) กำหนดราคาประเมินที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม

(๑๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการบังคับคดีและขายทอดตลาดที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๖ ทวิ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ และให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอำนาจออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินเกี่ยวกับที่ดินของ ส.ป.ก. ทั้งนี้ ตามที่ ส.ป.ก. ร้องขอ

ในการดำเนินการเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามวรรคหนึ่ง เมื่อ ส.ป.ก. ได้จัดสรรหรือแบ่งแยกแปลงที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินแล้ว ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร รวมทั้งเพิกถอนโฉนดเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการเพิกถอนโฉนดเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ให้ถือว่ากรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นกลับมาเป็นของ ส.ป.ก. นับแต่วันที่มีการเพิกถอน

เมื่อ ส.ป.ก. ได้ออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดแล้ว ให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายนั้นมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขตามพระราชบัญญัตินี้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๓/๑ โฉนดเพื่อเกษตรกรรม มาตรา ๓๙/๑ มาตรา ๓๙/๒ มาตรา ๓๙/๓ มาตรา ๓๙/๔ มาตรา ๓๙/๕ มาตรา ๓๙/๖ มาตรา ๓๙/๗ และมาตรา ๓๙/๘ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

“หมวด ๓/๑ โฉนดเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๓๙/๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่จะมีสิทธิขอให้ ส.ป.ก. ออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมได้จะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรือได้รับเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

การออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขอยื่นคำขอต่อ ส.ป.ก. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการกำหนด พร้อมทั้งหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรือเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินและคำรับรองว่าได้เข้าทำประโยชน์แล้ว เมื่อได้รับคำขอแล้วให้ ส.ป.ก. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการไต่สวนและตรวจสอบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว เพื่อดำเนินการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมต่อไป ทั้งนี้ ตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการโอนสิทธิหรือการจัดที่ดินแทนที่ให้กับคู่สมรส บุตร ปิตามารดา หรือบุคคลซึ่งได้รับโอนสิทธิในที่ดินดังกล่าวโดยตกทอดทางมรดก การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้นับต่อเนื่องตั้งแต่เวลาที่ผู้โอนสิทธิหรือเจ้ามรดกได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว

มาตรา ๓๙/๒ ที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมนั้นให้ใช้ประโยชน์เฉพาะเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น และภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดเพื่อเกษตรกรรม ห้ามมิให้มีการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวไปยังบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการโอนสิทธิหรือการจัดที่ดินแทนที่ให้กับคู่สมรส บุตร หรือปิตามารดาซึ่งเป็นเกษตรกร หรือเป็นการโอนโดยขายทอดตลาดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายอื่นที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙/๔ หรือเป็นการโอนโดยตกทอดทางมรดก

มาตรา ๓๙/๓ เมื่อเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินหรือได้รับเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ได้ยื่นคำขอออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองสิทธิการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมไว้เป็นหลักฐานจนกว่าจะได้มีการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร

ในกรณีที่มีการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ให้ ส.ป.ก. เรียกคืนหนังสือรับรองสิทธิตามวรรคหนึ่งและให้หนังสือรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นอันสิ้นผลไป

มาตรา ๓๙/๔ บุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำขอ หรือได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร
- (๒) มีสัญชาติไทย
- (๓) บรรลุนิติภาวะ หรือกรณียังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่มีความจำเป็นและมีความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้
- (๔) ไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบจนถึงขนาดไม่สามารถประกอบเกษตรกรรมได้
- (๕) ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัว หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยแต่ไม่เพียงพอแก่การประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ แต่ทั้งนี้เมื่อรวมกันแล้วจะต้องไม่เกินห้าสิบไร่
- (๖) ไม่มีการประกอบธุรกิจหรือประกอบอาชีพอื่นที่สามารถดำรงชีพหรือเลี้ยงชีพได้
- (๗) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๙/๕ บุคคลผู้ได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องใช้ที่ดินเพื่อการประกอบเกษตรกรรมเท่านั้น
- (๒) ต้องใช้ประโยชน์ในพื้นที่เต็มแปลงและอย่างต่อเนื่อง
- (๓) ต้องปลูกต้นไม้ยืนต้นตามบัญชีรายชื่อต้นไม้ที่คณะกรรมการกำหนดไม่น้อยกว่าสิบต้นต่อไร่ และต้องดูแลรักษาหรือปลูกทดแทนเมื่อได้มีการใช้ประโยชน์จากไม้ยืนต้นนั้น
- (๔) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๙/๖ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่ได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนด เพื่อเกษตรกรรมรายใดจงบ่อยพละเลยไม่ทำประโยชน์ในที่ดินเกินกว่าหนึ่งปี หรือทำประโยชน์ในที่ดิน เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่เพื่อการประกอบเกษตรกรรม หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙/๔ หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙/๕ แล้วแต่กรณี ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจเพิกถอนโฉนดเพื่อเกษตรกรรม และมีอำนาจสั่งให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร หรือผู้รับโอนสิทธิในที่ดิน รวมตลอดถึงคนงาน ผู้รับจ้างแทน และบริวารของผู้้นออกไปจากที่ดินดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนด

ในกรณีที่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของ ส.ป.ก. ตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นำความในหมวด ๔ อุทธรณ์ มาใช้บังคับแก่ การอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙/๗ ในกรณีที่มีความจำเป็น เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดที่ได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม หากประสงค์ให้เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับโอนสิทธิในที่ดินรายอื่น เข้าก็ได้ แต่กำหนดเวลาเข้าต้องไม่เกินสองปีติดต่อกัน ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๓๙/๔ มาใช้บังคับแก่ผู้เช่าโดยอนุโลม และการเข้านั้นจะต้องเป็นการเข้าเพื่อการประกอบเกษตรกรรมโดยจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙/๘ ถ้าเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดประสงค์ให้ มีการบังคับคดีแก่ที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการประกาศขายทอดตลาดที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมนั้น เพื่อนำเงิน มาชำระหนี้ตามคำพิพากษาของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายนั้นได้ และถ้าหากภายในสองปีไม่มี เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรรายใดเข้าซื้อ ให้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเข้าซื้อที่ดินตาม โฉนดเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจของตน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มีข้อจำกัดหลายประการ ทำให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินที่มีเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรให้เกิดความมั่นคง และครอบคลุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบเกษตรกรรม รวมถึงการนำโฉนดเพื่อเกษตรกรรมมาใช้เป็นหลักทรัพย์หรือหลักประกันในการเงินกู้ต่อสถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรให้มีความมั่นคงและยั่งยืน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” “เกษตรกรรม” และ “เกษตรกร” และเพิ่มบทนิยามคำว่า “โฉนดเพื่อเกษตรกรรม” (ร่างมาตรา ๓ ร่างมาตรา ๔ และร่างมาตรา ๕)

๒.๒ เพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออก แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกเพิกถอน และออกใบแทนโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำขอออกได้รับจัดสรร หรือรับโอนที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การกำหนดราคาประเมินที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม และการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการบังคับคดีและการขายทอดตลาดที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม (ร่างมาตรา ๖)

๒.๓ เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถนำที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดินมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๔ เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. ในการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ รวมทั้งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีกรรมสิทธิในที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรมได้ภายใต้เงื่อนไขตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๕ ยกเลิกมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไปยังบุคคลอื่นไม่ได้ออกไป (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖ เพิ่มหมวด ๓/๑ บทบัญญัติเกี่ยวกับโฉนดเพื่อเกษตรกรรมขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำขอออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรม วิธีการยื่นคำขอ การดำเนินการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การนับระยะเวลา การเข้าทำประโยชน์กรณีการโอนสิทธิหรือการจัดที่ดินแทนที่ให้กับคู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา หรือ การตกทอดทางมรดก ข้อจำกัดการห้ามโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การออกหนังสือรับรองสิทธิการออกโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ในที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม การเพิกถอนโฉนดเพื่อเกษตรกรรมและการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และการให้เช่าที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม รวมทั้งการบังคับคดีและขายทอดตลาดที่ดินตามโฉนดเพื่อเกษตรกรรม (ร่างมาตรา ๑๐)